

Μετανάστες/Πρόσφυγες

«Αίδετοθε ξενίων κεχρημένον ἢ δὲ δόμοιο»

(Αυτὸν που χρειάζεται φιλοξενία και κατοικία σεβαστείτε τον).

Ομηρικὸς ὕμνος Εἰς ξένους

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Προσδιορισμός και ανάλυση των εννοιών

Μετανάστες : Πρόκειται για το πρόσωπο που λόγω δύσκολων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα του μετακινείται σε άλλη χώρα με την προσδοκία να πετύχει καλύτερους όρους ζωής – χαρακτηρίζεται και **οικονομικός μεταναστής**.

Η μετανάστευση αποτελεί διαχρονικό φαινόμενο, καθώς σε διάφορες χρονικές περιόδους οι άνθρωποι εγκατέλειπαν τη χώρα καταγωγής τους είτε πιεζόμενοι από τις οικονομικοκοινωνικές και πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν σε αυτήν (π.χ. φτώχεια, καταπιεστικά καθεστώτα κ.λπ.) είτε ελκυσμένοι από τις προοπτικές που παρουσίαζαν άλλες χώρες για έναν διαφορετικό και καλύτερο τρόπο ζωής.

Η Ελλάδα μέχρι και τη δεκαετία του 1970 περίπου υπήρξε χώρα εξαγωγής μεταναστών προς τη Δυτική Ευρώπη και τις υπερπόντιες χώρες. Υπολογίζεται ότι στις αρχές του 20ού αιώνα 400.000 Έλληνες μετανάστευσαν σε μακρινές χώρες, κυρίως στις ΗΠΑ, ενώ μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, και ιδιαίτερα στο διάστημα 1955-1977, 1.200.000 άτομα μετακινήθηκαν κυρίως προς τη Δυτική Ευρώπη. Οι αιτίες που οδήγησαν τους Έλληνες στη μετανάστευση ήταν η φτώχεια, η εμφύλια σύγκρουση και η απουσία βιομηχανικής δραστηριότητας στη χώρα. Πολλοί από αυτούς εγκαταστάθηκαν μόνιμα στη χώρα υποδοχής και εντάχθηκαν στην τοπική κοινωνία, άλλοι όμως, είτε γιατί δεν μπόρεσαν να προσαρμοστούν στο ξένο περιβάλλον είτε γιατί δεν εκπλη-

ρώθηκαν οι προσδοκίες τους, επέστρεψαν στην Ελλάδα. Οι παλινοστούντες Έλληνες συνέβαλαν στην αύξηση του πληθυσμού της χώρας, ενώ ως φορείς νέων πολιτισμικών στοιχείων (ιδέες, αξίες, τρόποι ζωής) συντέλεσαν στην πολιτιστική ανανέωση της ελληνικής κοινωνίας.

Πρόσφυγας : Σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ (1951), πρόσφυγες είναι όλοι όσοι «εξαιτίας εξωτερικών επιθέσεων, κατοχής, ξένης κυριαρχίας ή γεγονότων που διαταράσσουν τη δημόσια τάξη σε οποιοδήποτε μέρος ή σε ολόκληρη τη χώρα προέλευσης [...] είναι αναγκασμένοι να εγκαταλείπουν τον συνήθη τόπο διαμονής τους για να βρουν καταφύγιο σε μια άλλη χώρα, εκτός από αυτήν της προέλευσης ή ιθαγένειάς τους». Οι πρόσφυγες λοιπόν αναγκάζονται να απομακρυνθούν από τη χώρα τους λόγω ρατσιστικών βιαιοτήτων, πολέμων ή διώξεων που υφίστανται για τις διαφορετικές ιδεολογικές ή θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Με την εγκατάστασή τους στη χώρα υποδοχής ζτούν **πολιτικό άσυλο**, δηλαδή τη δυνατότητα να παραμείνουν υπό ειδικούς όρους στη συγκεκριμένη χώρα, αφού στη δική τους απειλείται η ζωή τους.

Σύμφωνα με στοιχεία του 2014 της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, υπολογίζεται ότι οι άνθρωποι που έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τις εστίες τους είναι 59,5 εκατομμύρια, από τους οποίους οι μισοί είναι παιδιά. Επίσης επισημαίνεται ότι το 2014 μόλις 126.800 πρόσφυγες κατάφεραν να επιστρέψουν στις πατρίδες τους, αριθμός που είναι ο χαμηλότερος που έχει σημειωθεί τα τελευταία 31 χρόνια. Ο υψηλός αριθμός προσφύγων σχετίζεται άμεσα με τις συρράξεις που μαινόνται σε διάφορες περιοχές του πλανήτη (Ουκρανία, Συρία, Αφγανιστάν, Σομαλία κ.ά.) αλλά και με την αδυναμία της διεθνούς κοινότητας να βάλει τέλος στους πολέμους και να προβεί στην οικοδόμηση και τη διατήρηση της ειρήνης.

Το 24ο μεγαλύτερο κράτος στον κόσμο

- Αν οι 59,5 εκατομμύρια πρόσφυγες ήταν κράτος, θα ήταν το 24ο μεγαλύτερο στον κόσμο. Το 52% αυτών είναι παιδιά κάτω των 18 ετών.
- Το 2014, 42.500 άνθρωποι εγκατέλειπαν καθημερινά τα σπίτια τους. Ο αριθμός τους τετραπλασιάστηκε μέσα σε τέσσερα χρόνια, καθώς το 2010 ήταν 10.900 την ημέρα.
- Η Τουρκία φιλοξενεί σήμερα τους περισσότερους πρόσφυγες: 1,59 εκατ. Ακολουθούν το Πακιστάν (1,51 εκατ.), ο Λίβανος (1,15 εκατ.), το Ιράν (982.000), η Αιθιοπία (659.000) και η Ιορδανία (654.000). Ο Λίβανος φιλοξενεί τους περισσότερους αναλογικά με τον πληθυσμό του: 232 πρόσφυγες ανά 1.000 κατοίκους.
- Περισσότερο από το 50% των προσφύγων το 2014 προήλθε από τρεις χώρες: Συρία, Αφγανιστάν και Σομαλία. Πριν από τρία χρόνια η Συρία δεν ήταν καν ανάμεσα στις 30 κορυφαίες χώρες προσφύγων. Σήμερα είναι πρώτη με 4 εκατ. πρόσφυγες και 7,6 εκατ. εσωτερικά εκτοπισμένους.